

ЕКОЛОГІЧНІ РЕАКЦІЇ ДИКОЇ СВИНІ НА ВПЛИВ ФАКТОРІВ СЕРЕДОВИЩА ІСНУВАННЯ

Бородін Ю.М., канд. с-г. наук, старший викладач
Державний біотехнологічний університет

Для найбільш повного й всебічного вивчення біологічних особливостей кабана й уточнення його підвидової належності, нами досліджувалися не тільки екологічні, але й краніологічні ознаки виду. У природних біоценозах, де антропогенний вплив відсутній, діє суто природний відбір, коли кожний з видів тваринного світу знаходить свою нішу. В біоценозах природного чи штучного походження, де антропогенний вплив значний, біотехнічні заходи слід проводити диференційовано, з урахуванням зональності території і розміщення мисливських видів на ній у різні пори року.

Діяльність дикого кабана при високій щільності населення багатосторонньо впливає не тільки на рослинний світ, ґрунтову фауну, щільність, вологість, аерацію, спроможність збереження в них мікроелементів гумусу, але й на структуру біоценозу.

В наслідок цього в цілому кабан представляє собою важливу ланку трофічних зв'язків в біоценозах. Слід відзначити, що діяльність кабана, яку він проводить в результаті пошуку їжі має як позитивний так і негативний характер на лісове та сільське господарство. Тобто розпушення ґрунту кабанами добре сприяє на лісовідновлення. Кабани, перериваючи ґрунт, звільняють від лісової підстилки та одночасно заривають велику кількість насіння деревних порід.

Слід зазначити що, серйозний негативний вплив на рослинний покрив вони чинять у багатьох місцях, у результаті їх життєдіяльності спостерігаються вимивання стічними водами родючих шарів ґрунту. Що стосується сільського господарства в результаті діяльності тварин значно змінюються фізичні та хімічні властивості ґрунтів, підвищується їх аерація. Але є і негативні, найбільш часті серйозні пошкодження по всіх регіонах ареалу мешкання, представлено основними біотопами – хвойний ліс, листяний ліс, болота та зарості очерету, агроценоз, які обумовлюють існування місцевої популяції диких кабанів, тварини завдають збитки сільськогосподарського значення полям які знаходяться недалеко від лісу табл. 1.

Таблиця 1. Біотопічний розподіл свині

Біотопи	Кількості зустрічей (%)			
	Весна	Літо	Осінь	Зима
Степові ділянки	18	9	12	18
Сільськогосподарські угіддя	16	16	10	18
Болота	29	37	38	38
Ліс	19	28	26	17
Очеретяні зарості	39	33	41	42

Протяжність періоду, коли цим культурам загрожує шкода від кабанів, в значній мірі визначається вегетаційним періодом. Відносно ґрунтової фауни то чисельність земляних гризунів та багатьох видів комах в наслідок дії кабанів значно знижується. Екологічна стійкість екосистем і нормальне їх функціонування залежить від дії кожного біотичного компонента, який своїм існуванням утворює складні біотичні зв'язки, що формують структуру і процеси біогеоценозу. Від біогеоценотичної структури і функціонування її складових, залежить загальний стан окремих екосистем природного середовища в цілому. Одним з важливих компонентів біогеоценозу є зооценоз, який своїм системним впливом на середовище здатний істотно змінювати і перетворювати екосистеми. Одними з таких властивостей володіє трофічна і риюча діяльність кабана (*Sus scrofa L.*). Вплив риючої діяльності кабана на рослинний покрив є наслідком його трофічної діяльності, результат його пошуків їжі. На пробній площі було вивчено вплив риючої дії кабана на рослинність. Відмінною рисою цієї діяльності є пошук трофічних об'єктів: личинок безхребетних, коренів і цибулин рослин шляхом розпушування з захопленням ґрунтового горизонту, в основному, до 20 см.

ВИСНОВКИ

1. Біотопічний розподіл мешкання дикого кабана в різні періоди року представлено біотопами – хвойний ліс, листяний ліс, болота та зарості очерету, агроценоз, який обумовлює існування місцевої популяції диких кабанів. Рослинність у заплавах річок, водойм, від якої залежить життєдіяльність дикої свині (як захисні властивості, так і для сезонного харчування), розвинена добре. Дика свиня мешкає по всіх біотопах.

2. Краніологічна характеристика. За нашими дослідженнями статевовікова мінливість черепів дикого кабана змінюється з віком у самців і самок.

3. Характеристика стадності дикої свині. Групи свиней з 17-ти і більше особин траплялись частіше. Виникають у результаті об'єднання кількох родин, у складі дорослого самця, самок і поросят.

4. Дика свиня є екологічно пластичним видом і може мешкати в різних природних умовах.

5. Кабан є найважливішим промисловим об'єктом і вимагає до себе дбайливого відношення. Але в той же час кабани завдають шкоди лісовому господарству своєю риючою діяльністю, нерідко призводячи до загибелі деяких видів рослин.

6. Чисельність кабана по усіх районах не перевищує оптимальної, знаходиться істотно нижче. Тому полювання на кабана дозволене по спеціальних ліцензіях. Надалі слід збільшити чисельність популяції, щоб кабан не зник з наших лісів.

РЕКОМЕНДАЦІЇ: Для збереження і поліпшення місця існування кабана необхідно заборонити вирубування лісу; Поліпшенням кормової бази може бути досягнуто шляхом насаджень кормових рослин, для підгодівлі в період недостачі природних кормових ресурсів.